

PHILOSOPHICAL SCIENCES

CATEGORY OF JUSTICE IN THE SECTION OF MARTHA NUSSBAUM FEMINIST APPROACH

Stanislaviv R.

PHD student, National university Odesa law academy, Odesa, Ukraine

КАТЕГОРІЯ СПРАВЕДЛИВОСТІ В РОЗРІЗІ ФЕМІНІСТИЧНОГО ПІДХОДУ МАРТИ НУССБАУМ

Станіславів Р.М.

аспірант кафедри філософії, Національного університету «Одеська юридична академія», м. Одеса, Україна

DOI: 10.24412/3453-9875-2021-72-2-53-54

Abstract

This article examines the issues of approaches to understanding the phenomenon of justice that are relevant for modern philosophical thought. Ancient philosophical thought associated the problem of the phenomenon of justice with the concept of good and equal retribution, and with the emergence of the first utilitarian currents approaches to understanding the phenomenon of justice became interdisciplinary, such as political, social, civilizational and elitist justice.

Анотація

В даній статті розглядається актуальна для сучасної філософської думки проблематика підходів до розуміння феномену справедливості. Антична філософська думка асоціювала проблему феномену справедливості із поняттям блага та рівноцінної відплати, а уже з виникненням перших утилітаристських течій підходи до розуміння феномену справедливості стали міждисциплінарними, наприклад виникла політична, соціальна, цивілізаційна та елітарна справедливість.

Keywords: justice, freedom, equality, feminism, Martha Nussbaum.

Ключові слова: свобода, рівність, фемінізм, Марта Нуссбаум

Постановка проблеми. Справедливість – це одна із центральних категорій соціально-політичної філософії та етики. В політиці і соціальній філософії справедливість в першу чергу означає правильне співвідношення базисних політичних цінностей свободи і блага, свободи і рівності. Міркування про справедливість займали значне місце в працях античних мислителів, мислителів середньовіття, епохи Просвітництва та Нового часу.

Сьогодні в світі існує широкий науковий дискурс, який стосується проблематики феномену справедливості по відношенню до різних проблем суспільного і політичного життя, так як на перший план виходять такі поняття, як: міжкультурна, глобальна і екологічна справедливість. Проте в основі сучасних дискусій підходи до осмислення справедливості, які історично походять від двох базових традицій – античної (антично-середньовічної) і новоєвропейської. Перша пов'язує справедливість з поняттям блага, друга – з поняттям права. Крім цього з розвитком гуманітарних наук та суспільно-політичних течій виділяють кардинально нові підходи до розуміння справедливості, одним з яких є феміністичний підхід Марти Нуссбаум.

Мета статті. Детальний аналіз та висвітлення феміністичного підходу до розуміння феномену справедливості крізь роботи Марти Нуссбаум.

Виклад основного матеріалу. Марта Нуссбаум – американська філософка, у сферу наукових інтересів якої входить антична філософія, політична філософія, деякі сфери філософії статі, в

особливості, фемінізм та права сексуальних меншин, а також етика. На сьогоднішній день Марта Нуссбаум є професором права та етики Чиказького університету. Марта Нуссбаум є однією з найяскравіших фігур американської філософії, її дослідження вражають читачів незвичайними деталями та різноманітними знаннями, які дозволяють їй сформулювати досконало нові тези на сучасній основі.

У своїй роботі «Секс і соціальна справедливість» 1998-го року Нуссбаум критикує ліберальну демократію, яка і так вже була піддана критиці в статті «Кінець історії і остання людина» американського політолога і філософа Френсіса Фукуями [1]. Також філософія критикує лібералізм тому, що він обмежує права меншин, які не вписуються в загальну структуру суспільства віддаючи рівні права всім членам суспільства, беручи до уваги також інтереси третіх сторін. Так, наприклад, в роботі вона акцентує увагу на тому, чому вважається розумним забирати у жінок право займатися проституцією, в той час як саме проституція є однією з галузей, де попит народжує пропозицію, а не навпаки. Робота була широко висвітлена в ЗМІ, а журнал «Salon» в рецензії так охарактеризував роботу: «Марта прекрасно показує, як стаття використовується для того, щоб позбавити індивідів, наприклад, гомосексуальних жінок і чоловіків соціальної справедливості і рівності».

Марта Нуссбаум у своїй роботі «Секс і соціальна справедливість» виступає за феміністичну інтерпретацію справедливості, використовуючи «підхід можливостей», який пов'язаний з «традицією кантіанського лібералізму», який в цей час, репрезентований Джоном Роулзом [4].

Основою для обговорення вимог справедливості стосовно рівності та прав жінок став фемінізм, який підтримує Нуссбаум. Справедливість в контексті фемінізму має п'ять ключових вимірів:

1. інтернаціоналізму – відсутності обмежень однією конкретною культурою;

2. гуманізм – рівної цінності всіх людей і застосування справедливості для всіх;

3. прихильності лібералізму, як точці зору, яка найкращим чином захищає і просуває «основні людські здібності до вибору і міркування», що роблять всіх людей рівноцінними;

4. чутливість до культурного формування наших переваг і бажань;

5. турбота про взаєморозуміння між статями.

Нуссбаум висловлює вдячність за основні блага, що лежать в основі теорії Роулза, але при цьому стверджує, що його аналіз не зайшов досить далеко.

Нуссбаум пропонує свій власний список з десяти «центральної функціональних можливостей людини», які має поважати справедливе суспільство:

1. Життя нормальної, природної тривалості;

2. Фізичне здоров'я і недоторканність, включаючи адекватне харчування і наявність житла;

3. Фізична недоторканність, наприклад, щодо свободи пересування і захисту від нападу;

4. Свобода у прояві своїх почуттів, уяви та думки на власний розсуд, що включає свободу вираження думок;

5. Свобода формувати емоційну прихильність до людей та речей, включаючи свободу асоціацій;

6. Розвиток та застосування практичного розуму, здатність формувати власне уявлення про

добро й намагатися планувати своє власне життя, що містить захист свободи совісті;

7. Свобода об'єднання нарівні з іншими, що включає положення про недискримінацію;

8. Турбота і можливість відносин з тваринами, рослинами та світом природи;

9. Свобода грати, розважатися і розважати;

10. Контроль над власним політичним середовищем, включаючи право голосу, своїм матеріальним становищем, включаючи права шукати потрібну роботу і володіти власністю [3].

Всі ці можливості необхідні для нашого функціонування, як успішних людських істот і повинні бути гарантовані всім громадянам справедливого суспільства. Але історично жінки були та залишаються обмеженими у вищевказаних можливостях, тому їм слід гарантувати доступ до них та захист для забезпечення реалізації справедливості.

Висновки. Проблематика розуміння феномену справедливості на сьогодні носить актуальний характер, так як з розвитком гуманітарної науки з'являються нові сфери дослідження в яких саме справедливість виступає базисним елементом, що відіграє ключову роль в морально-етичному розумінні сучасності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Фукуяма, Ф. Конец истории и последний человек / Ф. Фукуяма. - М.: ИЗДАТЕЛЬСТВО "АСТ", 2017. - 576 с.

2. Rawls J. Justice as Fairness / J. Rawls // The Philosophical Review. – Vol. 67. – № 2 (Apr., 1958). – P. 164–194.

3. Nussbaum, M. C. Beyond the Social Contract: Toward Global Justice / M. C. Nussbaum // Tanner Lectures on Human Values. Canberra ; Cambridge, 2003.

4. Martha C. Nussbaum, Sex and Social Justice (called "Sex"). New York: Oxford University Press, 1999.